

(9) अजातशाखा ये वृक्षाः त्रिष्विधे तांश्च रोपयेत् ।
जातशाखाश्च हेमन्ते रोपणीया विद्वानतः ।
सुस्कन्धा साखिनी ये तान् प्रावृत्काले तु रोपयेत् ॥
कस्यैदं वाक्यम् ?

~~कस्यैदं वाक्यम् ?~~

उत्तरम् - कश्यपश्च ।

(10) ग्रीष्मर्तौ कदा येत्कठमाः वृक्षाः ?

उत्तरम् - सायं - प्रातः ।

(11) अन्तरं विंशतिर्हस्ताः वृक्षाणामुत्तमं स्मृतम् ।
मध्यमं सौडशं ज्येष्ठमथं द्वादशं स्मृतम् ॥
कस्यैकैरियम् ?

उत्तरम् - कश्यपश्च ।

(12) इवटापूर्वादिभिर्मर्जेभ्यो जन् कुर्वन्ति मानवाः ।
अग्निवह्नीमादिपशुभिरिवरं यज्ञं प्रकीर्तितम् ॥
इति कस्य वचनम् ?

उत्तरम् - कश्यपश्च ।

(13) देवता कुत्र विहरन्ति ?

उत्तरम् - तत्र तडागेषु ।

(14) हरितोज्ज्वलतोयाश्च वाप्या पक्षिमियावताः ।
वनोपवनमालिनीषु निष्यमुत्फुल्लितकुमाः ॥

~~इति कस्य वाक्यम् ?~~

उत्तरम् - कश्यपश्च ।

(15) कतिविधा प्रासादाः ?

उत्तरम् - विंशतिप्रकाशः ।

डॉ० सुखदेव कुमार
सहाय प्राचार्य (उपनिष)
श०३० सं० महावि० सुखसेना,
पुणे ।

बुधावटकवर्गः -

सौम्योऽन्वयवर्णवाग्रात्मजेवितनात् स्वात् त्रितकुस्थाश्रुतेषु ।
 चन्द्राद्द्विदिपुस्थाभावाटसुक्वतः स्वात् साक्षिषु विष्णुनात् ।
 प्रथमसुस्थाप्रदिनिधनवर्मेषु खितात् त्रिवीचमेतेषु ।
 साशास्मरेषु सौशर्योर्वप्राप्रदिपुवसुषु लुयेः ॥

बुधः सुमार् १२।६।१।११।५ इतेषु शुभः । स्वस्थानात्
 १२।६।१।११।५।३।१।१० इतेषु शुभः । चन्द्रात् २।६।१०।११।८।४
 इतेषु शुभः । लग्नात् २।६।१०।११।८।४।१ इतेषु शुभः ।
 बुधः शुक्रात् १।४।११।२।८।१।३।५ इतेषु शुभः । शनि-
 श्चरात् १।४।११।२।८।१।३।५।१०।६ इतेषु शुभस्तथा
 शनिश्चराद् भौमात् १।४।११।२।८।१।३।५।१०।६ इतेषु
 शुभः । जमिात् १२।११।६।८ इतेषु शुभः । इति ।

भाषार्थः - यदि ये १२।६।१।११।५ स्थानों में
 बुध शुभ होता है। बुध अपने स्थान से १२।६।१।११।५।
 ३।१।१० स्थानों में शुभ, चन्द्रमा से २।६।१०।११।८।४
 स्थानों में शुभ, लग्न से २।६।१०।११।८।४।१ स्थानों
 में शुभ, शुक्र से १।४।११।२।८।१।३।५ स्थानों में शुभ,
 शनि और भौम से १।४।११।२।८।१।३।५।१०।६ स्थानों
 में शुभ तथा गुरु से १२।११।६।८ स्थानों में स्थित रहने
 पर शुभ होता है।

डॉ० सुद्विष्ट कुमार
 सहायप्रचार्य (ज्योतिष)
 २०३० खं महावि० सुवसेना, पूर्णियाँ

त्रौमादत्कवर्गः—

त्रौमः स्वादागस्वावटकेन्द्रागस्थायपर्युतेषु बुवात् ।
जीवाद् द्वाय-शत्रु-व्यसेविकानुपचय-सुतेषु ॥
उदयादुपचयवन्तुषु त्रिषडासेविकन्दुतः समो द्वायः ।
श्रुतोऽन्त्यमद्वयमेवसिवात् केन्द्रायनववसुषु ॥

त्रौमः स्वस्थानतः १११२८११४१६१९० स्तेषु शुभः । बुवात्
३१११६१२ स्तेषु शुभः । जीवात् १०११६१२ स्तेषु शुभः । सूर्या
दुपचयसुतेषु ३१६१११०१२ स्तेषु शुभः । त्रौमो लग्नात् ३१६
१११०११ स्तेषु शुभः । इन्दुतः ३१६११ स्तेषु शुभः । चन्द्राद्
द्वायमे वमः न श्रुतो नाट्यशुभः । शुक्रात् १२१६१८११ स्तेषु
शुभः । शनिश्चरत् ११४१६१०११११८ स्तेषु शुभः । इति ।

भाषार्थः— त्रौम अपने स्थान से १११२८११४१६१९०
स्थानों में शुभ, बुध से ३१११६१२ स्थानों में शुभ, बृहस्पति
से १०११६१२ स्थानों में शुभ, सूर्य से ३१६१११०१२
स्थानों में शुभ, लग्न से ३१६१११०१२ स्थानों में शुभ,
और चन्द्रमा से ३१६११ स्थानों में रहने पर शुभ होगा है ।
चन्द्रमा से त्रौम द्वाय स्थान में रहे तो वम होगा है । शुक
से १२१६१८११ स्थानों में शुभ और शनि से ११४१६१०
१११८ स्थानों में त्रौम स्थित रहने पर शुभ होगा है ।

डॉ० सुदिवर कुमार
सहा० प्राचार्य (उपनिष)
२०७७ सं० महावि० सुवर्मा,
पूर्णिमा ।

(1) पीलुवृक्षस्य कस्मिन् कोणे जलं भवति?

उत्तरम् - ईशानकोणे ।

(2) कस्य वृक्षस्य दक्षिणे जलं भवति?

उत्तरम् - वटवृक्षस्य ।

(3) उदक्करीराद्वल्मीको दुश्मते चैज्जलं वेदेत् ।

चतुर्दिक्षिणैः हस्तैः सार्धैर्दक्षानरादतः ॥

नरे मेकः पीतवर्णो दुश्मते चिद्धमत्र हि ॥

इति कस्य वाक्यम्?

उत्तरम् - गर्गस्य ।

(4) कस्य वृक्षस्योत्तरेण वल्मीके सति जलं भवति?

उत्तरम् - शमीवृक्षस्य ।

(5) शमीपलाशासंयुक्ता यत्र स्यात्तत्र पश्चिमे ।

पञ्चहस्ताञ्जलं वाच्यं धवकमात्रं पुङ्गवैरवगा

इति कथनं केनोक्तम्?

उत्तरम् - सारस्वतेन ।

(6) अग्निर्कोणस्थः क्रुपः किं करोति?

उत्तरम् - त्रयं दाहय्य करोति ।

(7) वल्मीकिपङ्कलां यद्येकोऽभ्युच्चितस्तद्वी जलम् ।

न रोहते शुभमते वा यत्र सस्यं चतुर्वक्रात् ।

जलं तत्रैव निर्देश्यं ब्रूमो निःसंशयं तदा ॥

इति कस्योक्तिः?

उत्तरम् - सारस्वतस्य ।

(8) अशोकवम्भकारिवटपुन्नागाश्च प्रियङ्गवः ।

शिरीषोदुम्बराः श्रैवठाः परिजातकमेव च ॥

एते वृक्षाः शुभा लीयाः प्रथमं तांश्च रोपयेत् ।

देवाणामे तद्योद्याने शशेषूपवनेषु च इति ॥

कस्य कथनमिदम्?

उत्तरम् - कश्यपस्य ।